

**Zamawiając projekt ogrodu kupujemy czas, bo-
wiem w odróżnieniu od domu, ogród w całej kra-
sie objawi się dopiero po kilku latach.**

Dobry projekt piękny ogród

Tworząc jednocześnie projekt ogrodu i domu oszczędzamy czas i pieniądze. Umożliwia to realizowanie ogrodu przez lata według jednej spójnej koncepcji, a przez to także etapowanie wydatków

Tekst: **Agnieszka Rudomino**
Konsultacja: **Tomasz Grochowski**
Zdjęcia: ??????????

Jeśli decydujemy się na budowę domu, to często również dlatego, że chcemy posiadać własny kawałek ziemi, prywatną przestrzeń do zagospodarowania i wypoczynku. Warto więc o ogrodzie myśleć już od momentu zakupu działki. Planując dom razem z ogrodem oszczędzamy czas i pieniądze. Warto to zrobić również dlatego, żeby nie zamieszkać w domu stojącym na zgrubsza uprzątniętym placu budowy.

Poza tym, nawet jeśli od razu po przeprowadzce zabierzemy się za projektowanie i prace ogrodowe, straconego czasu nie odzyskamy. Na efekty trzeba będzie poczekać. A przecież tyle już się wyczekaliśmy... Chyba że stać nas na zakup wielu dorosłych roślin, ale to

zdecydowanie podnosi koszt ogrodu, nawet kilkakrotnie.

Ogród to nie tylko rośliny, jak można by mylnie sądzić, ale całe otoczenie domu. W jego skład wchodzi zagospodarowanie domu od frontu: podjazd, ścieżka do domu, wybór odpowiednich roślin. Ta część domu jest zazwyczaj mniej użytkowa, to nasza wizytówka – o każdej porze roku powinna więc dobrze wyglądać.

Z kolei część ogrodowa zazwyczaj musi być bardziej funkcjonalna. Można podzielić ją na strefy: tarasu, zabaw dla dzieci, ukrytej altany, miejsca do biesiadowania i wiele innych. Do tego dochodzi zaplanowanie tzw. komunikacji, czyli ścieżek między nimi.

Po pierwsze: zaplanować w kosztorysie

Budowa domu stanowi wielkie wyzwanie, pochłania mnóstwo czasu, energii i pieniędzy. Jak w natłoku obowiązków znaleźć jeszcze czas na myślenie o zagospodarowaniu ogrodu?

Trzeba zlecić to zadanie specjalistom. Szczególnie, jeśli do domu z ogrodem wprowadzamy się po raz pierwszy w życiu.

Aby to było możliwe, nie możemy zapomnieć o wliczeniu do kosztorysu budowy odpowiedniej kwoty na projekt otoczenia, i chociaż częściowo na jego realizację. Częściowo? No właśnie – to pierwsza zaleta profesjonalnego projektu otoczenia, który pozwala na etapowanie prac, czyli ich wykonywanie według potrzeb i możliwości finansowych nawet przez kilka lat według spójnej i harmonijnej koncepcji. Np. w pierwszym rzucie wykonujemy niezbędne ścieżki, podjazd, nawadnianie, sadzimy największe rośliny (są to prace wymagające ciężkiego sprzętu, który w przyszłości zrujnowałby ogród).

Tak naprawdę, zamawiając projekt ogrodu kupujemy czas, bowiem w odróżnieniu od domu, ogród w całej krasie objawi się dopiero po kilku latach.

Po drugie: zatrudnić specjalistę

W księgarniach półki aż uginają się od książek o sztuce projektowania i pielęgnacji ogrodów. Jednak nawet pobieżna lektura spisu treści

uświadamia nam, jak bardzo proces ten jest skomplikowany. Poza tym, obecnie mamy w Europie ok. 150 tys. gatunków i odmian roślin ozdobnych, wiele z nich może rosnąć w naszym klimacie. Czy ich aranżacja nie przerasta przyładkiem możliwości laika?

Za wyjątkiem utalentowanych miłośników ogrodów, rzadko komu się to udaje. Czasami kończy się to na zatrudnieniu projektanta, by poprawił popełnione przez amatora błędy, uczynił ogród bardziej funkcjonalnym czy dekoracyjnym, a to stwarza podwójne koszty.

Poza tym opłata za projekt to zaledwie kilka procent kosztu ogrodu...

– *Zasadnicza trudność polega na doborze roślin, jak je połączyć* – mówi projektant ogrodów Tomasz Grochowski. – *Przecież każda ma odmienne wymagania dotyczące stopnia nasłonecznienia, rodzaju gleby, inne rozmiary, do jakich się rozrasta, różny czas kwitnienia, kolory kwiatów i liści. Trzeba je tak połączyć, by każda rabata stanowiła estetycznie harmonijną całość, efektywną najlepiej przez cały rok (w pionie i w poziomie). Poza tym ogród to nie tylko rośliny, to także infrastruktura: podjazd, ścieżki, altana, i inne. Każdy element musi być wygodny i funkcjonalny, pozostawać w harmonii z domem, a jednocześnie podobać się mieszkańcom.*

Wrażenia z pracy nad projektem swojego ogrodu następująco opisali internauci: Wróciliśmy do domu z naręczem kolorowych odręcznie narysowanych projektów. Był to plan i kilka widoków naszego ogrodu z różnych miejsc: z tarasu,

→ ELEMENTY, KTÓRE UWZGLĘDNIJA PROJEKT OGRODU:

- Skala ogrodu, kształty, perspektywy.
- Strefowanie czyli tworzenie „pokoi”, funkcjonalnych przestrzeni, czasem niewidocznych z innych miejsc.
- Tworzenie nastroju, elementów zaskakujących.
- Odwodnienie działki (nie zawsze konieczne).
- Ukształtowanie terenu (daje niezwykle efekty).
- Ścieżki i podjazdy pasujące do domu i ogrodu (zazwyczaj najdroższy element): materiał, kolorystyka, rodzaj ułożenia, sposób wykonania.
- Nawadnianie (warto zainwestować).
- Zbiornik wodny (np. oczko, staw, strumień, fontanna).
- Mała architektura ogrodowa. Dobór elementów, materiałów pasujących do domu.
- Roślinność – dobór gatunków, ze względu na kolor kwiatów, rozmiary, czas kwitnienia, nasłonecznienie, rodzaj gleby oraz czas i sposób sadzenia.
- Trawnik (z siewu lub z rolki).
- Kształt rabat.
- Uprawy użytkowe (owoce, warzywa).
- Taras.
- Murki, skarpy, schody.
- Plac zabaw itp.
- Podstawowe narzędzia.

→ ETAPY PRACY NAD PROJEKTEM

według projektanta
Tomasza Gruszeckiego

1 SPOTKANIE 2-3 godziny minimum, to rozmowa na budowie lub gołej jeszcze działce. Przydatny jest podkład geodezyjny z naniesionym budynkiem, projekt budowlany (jeśli dom jeszcze nie stoi), rysunki elewacji, parteru, a także badania geologiczne (przekrój warstw, rodzaj gleby). Na zadanie domowe proszę, by inwestorzy wyszukali i przynieśli na następne spotkanie zdjęcia ogrodów, które im się podobają. Zadają też podstawowe pytania (wymienione na s. 87). Informuję też, co zawiera projekt, przedstawiam swoją ofertę.

2 SPOTKANIE 2-3 godziny minimum: przedstawienie 2 koncepcji, które powstają po rozmowie z inwestorem o jego potrzebach, marzeniach, niechęciach (dotyczących kolorów, roślin, form).

W pierwszej koncepcji zazwyczaj staram się dopasować jak najbardziej do wskazówek czy rysunku inwestora, a w drugiej przedstawiam mój oryginalny pomysł, który również oparty jest na jego sugestjach, jednak nie tak bezpośrednio.

Przedstawiam zdjęcia, rzuty, perspektywy, aksonometrie, zdjęcia roślin, zbliżonych aranżacji, koncepcje kolorystyczne na jedną porę roku (wiosna/lato).

Następnie pozostawiam czas na podjęcie przez np. małżonków wspólnej decyzji, bo przecież i oni często mają różne oczekiwania i gusta, które muszą pogodzić w jednym ogrodzie...

3 SPOTKANIE poprawki, zmiany – rozmowy dodatkowe, czasami go nie ma, jeśli uda się wszystko ustalić na drugim spotkaniu.

4 SPOTKANIE przedstawienie konkretnego projektu.

Analiza. Szczegółowe omówienie projektu – prezentacja wiodących roślin na zdjęciach w książkach lub w wersji elektronicznej, jak będą wyglądały poszczególne kompozycje, duże drzewa, inne aranżacje.

Czasem potrzebnych jest aż sześć spotkań. Można sobie zażyczyć rozrysowanie wszystkich czterech pór roku. Jest też możliwe wykonanie pełnej wizualizacji komputerowej, ale to już rozwiązanie bardziej kosztowne.

foto: H. Tomaszewicz

przed wejścia do domu itp. Wszystkie rysunki pokazywały coś, czego wcześniej nie byliśmy w stanie sobie wyobrazić, a mianowicie jak to będzie wyglądało za kilka lat, gdy wszystkie rośliny już się rozrosną.

Korzyści z posiadania profesjonalnego projektu

Dopiero dom stojący w funkcjonalnie, harmonijnie i estetycznie zaaranżowanym otoczeniu stanowi ostateczny cel naszej inwestycji. Dobrze zaprojektowany ogród stanowi odbicie upodobań, stylu życia domowników i spełnia ich konkretne potrzeby. Przy projektowaniu obowiązują ogólne zasady równowagi i harmonii, zachowania proporcji oraz zastosowania kolorów i faktur, które stworzą styl ogrodu.

Pogodzić należy funkcjonalność i estetykę, mając na uwadze, że rośliny ulegają stałym przemianom – w zależności od pór roku, a także upływających lat. Wiadomo, ogród rośnie.

Kto chciałby zaprojektować ogród sam, musiałby określić niezmiernie długą listę elementów, a następnie zabrać się za ich wykonanie.

– *Jeśli nie ma innych założeń (minimalistycznych) – wyjania projektant – typowy ogród zawiera różnych gatunków i odmian minimum 100. To nie jest dużo. Poza tym, nie wyobrażam sobie ogrodu bez bylin, moim zdaniem to jest ogród niedokończony, ale niektórzy projektanci tak robią.*

W profesjonalnie zaprojektowanym ogrodzie użytkownicy powinni czuć się dobrze o każdej porze roku i podziwiać zmieniające się obrazy tworzone przez rośliny i małą architekturę.

W SKŁAD PROJEKTU OGRÓDU WCHODZI:

- kosztorys materiałowy, (z robocizną – w przypadku firmy projektowo-wykonawczej),
- opis zaleceń wykonawczych i pielęgnacyjnych.
- propozycje materiałów,
- alfabetyczny wykaz szaty roślinnej (spis roślin – gatunki, odmiany, uwagi dot. rozmiarów roślin, ew. „zastępniki”),
- dwie koncepcje wstępne,
- ew. rysunki aksonometryczne (perspektywy),
- mapa wymiarowa (bez roślin, ze zwymiarowanymi ścieżkami i rabatami),
- mapa zawierająca szatę roślinną.

Poza tym, projekt ogrodu potrafi wykorzystać otoczenie – podkreślić miejsca atrakcyjne, a ukryć te mniej estetyczne, także za płotem, u sąsiadów (na które nie mamy wpływu).

Dobrze zaprojektowany i dobrze wykonany jest ładny, praktyczny, wygląda dobrze o każdej porze roku, nawet w zimie tworzy ciekawy obraz, kompozycję. Ogród pomaga „miastowym” zauważać zmieniające się pory roku. Przemawia do zmysłów kolorem, fakturą i zapachem.

– *Firma wykonawcza może udzielić rocznej gwarancji na rośliny – mówi Tomasz Grochowski – jednak pod jednym warunkiem. Trzeba wtedy podpisać umowę na pielęgnację ogrodu, co kosztuje średnio 500-2 500 zł miesięcznie, w zależności od powierzchni ogrodu oraz zakresu prac i materiałów (np. wywóz odpadów też się tu może zaliczać). Istnieje również możliwość przedłużenia gwarancji.*

Warto przy tym pamiętać, że dobór gatunków do warunków siedliskowych minimalizuje niebezpieczeństwo, że rośliny się nie przyjmą lub będą źle rosły. Należy pamiętać, że rośliny to żywe organizmy, a nie meble...

Projekt zawiera też opis najważniejszych zaleceń wykonawczych i pielęgnacyjnych, czyli jak założyć ogród i na co szczególnie zwrócić uwagę. Może z nich korzystać zarówno wykonawca, jak i inwestor, który zdecydowany jest na samodzielną realizację ogrodu.

W poszukiwaniu inspiracji

Współcześnie zmienia się też podejście do funkcji ogrodu. Mniej istotne staje się uprawianie roślin (szczególnie tych użytkowych) i aspekt praktyczny. Dużą większą wagę przykłada się

→ PYTANIA, KTÓRE ZADA NAM PROJEKTANT

- Gdzie najczęściej chcielibyśmy spędzać czas? (na tarasie, pod drzewem, w altanie itp.)
- Czy planujemy wodę w ogrodzie? (oczeko, strumień, fontannę itp.)
- Ile miejsca chcielibyśmy przeznaczyć na trawnik? (duży trawnik nie oznacza mniejszej ilości pracy)
- Czy przewidujemy zatrudnienie ogrodnika do prac pielęgnacyjnych?
- Ile czasu możemy poświęcać na pielęgnację ogrodu?
- Czy mamy psa? Albo zamierzamy mieć?
- Czy będziemy w ogrodzie przechowywać drewno do kominka w dużych ilościach?
- Czy mamy w planie założenie nawadniania? (na glebach piaszczystych to konieczność)
- Na ile osób najczęściej planowane są spotkania w ogrodzie i jaki zestaw mebli posiadamy lub chcemy zakupić?
- Jakie funkcje ma pełnić ogród? (plac zabaw, miejsce do gry w piłkę, wypoczynek, kącik kolekcjonera, kącik upraw owoców i warzyw itp.)
- Czy planujemy miejsce zabaw dla dzieci?
- Czy oprócz podjazdu i garażu planujemy dodatkowe miejsca parkingowe? Na ile aut?
- Jaki chcielibyśmy uzyskać charakter ogrodu (formalny, regularny, dziki, naturalny itp.)
- Jaki lubimy styl aranżacji wnętrza?
- Co bardzo chcielibyśmy mieć w ogrodzie, a czego zupełnie nie? (rośliny, kolory, zapachy)

2

1 2 3

PREZENTOWANY W ARTYKULE OGRÓD jest dziełem Tomasza Grochowskiego. Zlokalizowany jest w Kotlinie Kłodzkiej, zajmuje duży obszar. Dzięki harmonijnemu projektowi doskonale wpisuje się w górski krajobraz

do jego stylu, chęci wyrażenia siebie, swoich upodobań, komfortu, a nawet niezwykłości, zaskoczenia. Niektóre ogrody stają się prawdziwymi dziełami sztuki.

Oglądajmy jak najwięcej – zrealizowanych ogrodów, róbmy zdjęcia elementów, które nam przypadną do gustu, przeszukujmy internet, wycinajmy zdjęcia z czasopism i katalogów, czytamy poradniki, oglądajmy albumy, kupmy szkicownik i próbujmy rysować. Tak, to bardzo twórcze doświadczenie wziąć po latach otówek do ręki i zrobić prosty szkic zawierający elementy, które chcielibyśmy mieć w ogrodzie wraz z ich umiejscowieniem. To pomaga później projektantowi przy tworzeniu koncepcji ogrodu.

– *Im więcej wiem o potrzebach i upodobaniach inwestorów, tym lepszy i bardziej atrakcyjny dla nich będzie projekt* – zaznacza specjalista.

Style ogrodów

Architektura domu narzuca styl ogrodu. Przy obecnych domach, zazwyczaj eklektycznych, styl ogrodu również jest mieszanką różnych stylów.

– *Dawniej panował jasno określony styl włoski, francuski, angielski, wiejski, orientalny (podobnie jak w architekturze)* – mówi Tomasz Grochowski. – Teraz wszystko się pomieszało. Przy typowym polskim domu podmiejskim pasuje tzw. styl współczesny, w którym można doszukać się elementów każdego wymienionego stylu. Często jest polska odmiana ogrodu angielskiego: miękkie linie, obłe, bez ostrych kątów i geometrycznych kształtów, roślinność w piętrowych rabatach, zastosowanie gatunków: bylin, roślin, drzew, traw. Z kolei negatywny wzór polskiego ogrodu to żywopłot z tui, świerk przed domem, rabata z rożaneczników, nieciekawe oświetlenie – świetliste kule na słupku... Pojawiają się także u nas ogrody stylizowane na orientalny – minimalistyczny, japoński, który pasuje raczej do nowoczesnych, prostych form. A takich obiektów powstaje ostatnio coraz więcej. Przy nowoczesnej architekturze projektuje się rośliny pasujące do betonu, szkła, stali. Takie ogrody mają wyraziste kształty, monogatunkowe nasadzenia (4-5 gat.) ▶

Projektant ogrodów, Tomasz Grochowski z żoną X i córką X.

O swoim doświadczeniu zawodowym mówi tak – *Prawie od urodzenia, bo już w przedszkolu uprawiałem własne grządki w ogrodzie. Nigdy nie miałem problemu, czym mam się zajmować i jaką szkołę wybrać. Zdoylem wykształcenie dogłębne od podstaw: zawodo-wa szkoła ogrodnicza, technikum ogrodnicze, studia inżynierskie ze specjalnością ogrodnictwo, studia magisterskie: kształtowanie tere-nów zieleni.*

Z urządzaniem ogrodów (zarobkowo, bo eks-perymenty we własnym już trwały wcześniej) związany jestem od 1990 r., czyli od drugiej klasy szkoły zawodowej, wtedy zarabkowałem przy tzw. łopacie. Potem doszła głowa i praca samodzielna. Tak było do końca studiów. Przez cały czas nauki miałem drugi etat ogrodnika. Po studiach pracowałem niecałe 3 lata na stanowisku projektanta i tzw. prawej ręki. Od 2003 roku prowadzę własną firmę projektową i szkółkarską, którą wspólnie z żoną założy-liśmy.

na dużych powierzchniach, z kilkoma wyrazi- stymi elementami (np. szpaler drzew).

Możliwy i coraz popularniejszy staje się ogród wiejski, bylinowy, z wydzielonym sadem, dużą przestrzenią trawiastą, regularnymi rabatami.

Jak znaleźć dobrego projektanta i wykonawcę?

Zazwyczaj to projektant poleca wykonawcę. Żeby dobrze go wybrać, trzeba zobaczyć kil- ka ogrodów zaprojektowanych i wykonanych przez daną pracownię, w rzeczywistości, na zdjęciach. Można też polegać na specjalistach polecanych przez znajomych.

Sporo firm ma swoje strony internetowe, gdzie można obejrzeć ich przykładowe realizacje. Warto też szukać na targach podobnych im- prezach.

– *Niektóre firmy kuszą projektem gratis – ostrzega projektant – ale byłbym wtedy ostroż- ny i dobrze sprawdził, co zawiera taki projekt... Najczęściej jeśli nic nie płacimy to również „nic” otrzymujemy. Trzeba zwrócić uwagę, żeby projekt był szczegółowy, nie zawierał np. tylko drzew.*

Koszt projektu, koszt ogrodu

Całościowy koszt ogrodu to suma, którą za- płacimy za projekt, materiały i wykonanie. Projekt ogrodu zazwyczaj zawiera kosztorys. Koszt projektu zależy od wielkości działki, ale

także od stopnia jego skomplikowania, także od regionu Polski i firmy. Różnice mogą być znaczne, ponieważ nie ma norm, nie ma prze- liczników.

KOSZT! Zazwyczaj jednak koszt projektu dla ogrodu średniego (800-1500 m²) wynosi 2-5 tys. zł. Wylicza się, że metr kwadratowy ogro- du kosztuje 20-40 zł, a koszt projektu wynosi zazwyczaj ok. (5-15 %) wartości ogrodu. Koszt nawadniania to zazwyczaj od 12 tys. zł (w za- leżności od wielkości ogrodu, zastosowanych materiałów, automatyki).

Czasem im dłużej firma działa na rynku, tym usługi ma droższe, ale dzięki temu możemy liczyć na doświadczenie i możliwość zobaczenia konkretnych obiektów referencyjnych. Firmy początkujące zazwyczaj mają niższe ceny. Warto też się zorientować, czy w naszym regionie jest duża konkurencja w branży, jeśli tak, warto negocjować.

Zadbaj o teren zanim rozpocznie się budowa

Trzeba pamiętać, że każda ingerencja ciężkim sprzętem niszczy glebę. Warto więc wydzielić i z budowy wyłączyć część działki, na której nie muszą być prowadzone prace budowlane. Poza tym nie wolno wylewać, wysypywać, zakopywać resztek pobudowlanych – często robią to budowlancy, ale zdarza się to tak- że nieświadomym inwestorom. Nawet gruz budowlany potrafi przeszkodzić w rośnięciu. Humus oczywiście trzeba zdjąć i składować na wydzielonym miejscu na działce. To zresztą regulują przepisy.

– *Nie można usunąć drzew z działki bez po- zwolenia i też nie polecam tego – radzi Tomasz Grochowski – zawsze lepiej jest pozostawić, jeśli tylko są zdrowe. Dorosłe drzewa tworzą dobry klimat i wygląd ogrodu.*

Nawet jeśli nie zdecydujemy się na profesjona- lny projekt ogrodu, zadbajmy, by podczas bu- dowy zaplanowano i wykonano najważniejsze instalacje – wyprowadzenie wody z budynku (minimum ¾ cala, najlepiej nie w garażu), opty- malnie 2 wyjścia – z przodu i z tyłu domu oraz instalację elektryczną do oświetlenia zewnętr- nego domu i ogrodu. ■

